

POGLAVLJE JEDAN

Sve loše dolazi utroje.

Prva loša stvar bila je govorna poruka od Sintije Sanhil, moje bivše partnerke u Odeljenju za kriminalističke istrage Vojske SAD. Sintija još radi tamo, a i moja je životna saputnica, iako s tim opisom radnog mesta imamo neke poteškoće.

Poruka je glasila: „Pole, moram da razgovaram s tobom. Pozovi me večeras, nije važno kada. Upravo su me pozvali na slučaj i moram da krenem sutra ujutru. Moramo da razgovaramo.“

„U redu.“ Pogledao sam na kaminski sat u mojoj maloj radnoj sobi. Bilo je tek deset uveče, odnosno dvadeset dva nula nula, kako sam obično govorio do sasvim nedavno, dok sam bio u vojsci.

Živim u kamenoj farmerskoj kući pored Fols Čerča, država Virđinija, na manje od sat vožnje do uprave Odeljenja. Razdaljina je zapravo nebitna, pošto ja više ne radim u Odeljenju. Zapravo, ne radim nigde. U penziji sam, a možda sam i otpušten.

U svakom slučaju, od mog rastanka s vojskom prošlo je šest meseci, postajalo mi je dosadno, a čekalo me je još dvadeset ili trideset takvih godina.

Što se tiče miz* Sanhil, ona je raspoređena u Fort Bening, država Kalifornija, na četrnaest sati vožnje od Fols Čerča, ili dvanest ako sam

* *Miz* je nova odrednica koju žene engleskog govornog područja stavljaju ispred imena umesto starih *miss* (gospođica) i *mrs* (*mistress*, gospođa) jer ne žele da budu određene bračnim stanjem. Sama odrednica *miz* nije skraćena ni od čega, a piše se *Ms.* (Prim. prev.)

veoma uzbuđen. Ona ima mnogo posla, a dani vikenda u vojsci često su normalni radni dani. Posljednjih šest meseci nije bilo lako za našu relativno svežu vezu, a pored njene zanimljive karijere i moje sve veće odanosti popodnevnim televizijskim razgovornim emisijama, nema-mo o mnogo čemu da pričamo.

Elem, loša stvar broj dva. Proverio sam elektronsku poštu i našao poruku koja je jednostavno glasila: *16.00, sutra, Zid*. Bila je potpisana s K.

K. je pukovnik Karl Helman, moj bivši šef u Odeljenju i Sintijin sadašnji pretpostavljeni oficir. Toliko mi je bilo jasno. Nije mi bilo jasno zašto Helman želi da se sastanemo kod spomenika Vijetnamskom ratu, ali to sam nagonski stavio u kategoriju „loše“.

Razmotrio sam nekoliko podjednako šturih odgovora, od kojih nijedan nije bio naročito pozitivan. Naravno, uopšte nisam *mora*o da mu odgovorim – ja sam penzioner. Ali za razliku od građanskih karijera, vojne se nikad sasvim ne završavaju. Jedna izreka glasi: „Jednom vojnik – uvek vojnik“. A ja sam bio vojnik, po činu zastavnik,* a po zanimanju kriminalistički istražitelj.

Činjenica je da vojska i dalje ima neka zakonska prava nada mnom, mada nisam sasvim siguran kakva. Ako ništa drugo, mogu da mi uskrate pravo kupovine u vojnim prodavnicama na godinu dana.

Ponovo sam pogledao Karlovu poruku i primetio da je adresirana na gospodina Brenera. Zastavnicima se u vojsci obraćaju s „gospodine“, pa je ovo bilo podsećanje na moj nekadašnji – ili možda sadašnji – vojni čin, a ne slavljenje mog građanskog statusa. Karl nije prefinjen. Ostavio sam odgovor za kasnije.

Na kraju, ali ne i najmanje važna, treća loša stvar. Očigledno sam bio zaboravio da pošaljem odgovor svom klubu čitalaca, pa mi je poštom stigao roman Danijele Stil. Da li da je vratim? Ili da je poklonim majci za Božić? Možda joj je uskoro rođendan.

U redu. Nisam više mogao da odlažem telefonski poziv Sintiji, pa sam seo za pisaći sto i okrenuo broj. Dok je telefon s druge strane zvonio, gledao sam kroz prozor. U severnoj Virdžiniji je bilo hladno januarsko jutro i padao je redak sneg.

Sintija se javila: „Halo.“

* Čin koji Pol Brener ima je *warrant officer*, doslovno oficir po nalogu; to je rang između podoficirskog i oficirskog, koji nema ekvivalent u našoj vojsci, pa je reč zastavnik upotrebljena u nekadašnjem značenju najnižeg oficirskog čina nekih evropskih armija. (Prim. prev.)

„Zdravo“, rekao sam.

Pola sekunde tišine, zatim: „Zdravo, Pole. Kako si?“

Od samog početka krenulo je naopako, pa sam rekao: „Da pređemo odmah na stvar, Sintija.“

Malo je oklevala, a zatim rekla: „Pa... Mogu li prvo da te pitam kako si proveo dan?“

„Imao sam divan dan. Jedan stari intendantski narednik dao mi je recept za čili – nisam shvatio da je to količina za dvesta ljudi, pa sam napravio mnogo. Zamrznuo sam ga u plastičnim kesama. Poslaću ti malo. Onda sam bio u teretani, igrao košarku s ekipom u invalidskim kolicima – rasturio sam ih – a posle otišao u mesnu krčmu na pivo i hamburgere s momcima. Šta si ti radila?“

„Pa... okončala sam onaj slučaj u kom sam ti pričala. Ali nisam dobila slobodne dane, nego moram u Fort Ruker na istragu slučaja seksualnog uznemiravanja koji deluje pipavo. Biću tamo dok ga ne zatvorimo. Možda nekoliko sedmica. Biću u Samačkoj kasarni ako budeš hteo da me pozoveš.“

Nisam odgovorio.

Rekla je: „Znaš, još mislim na Božić.“

„I ja.“ Božić je bio pre mesec dana i od onda se nismo videli. „Šta misliš o Uskrsu?“

„Znaš, Pole... mogao bi da se preseliš ovamo.“

„Ali ti svakog časa možeš da dobiješ prekomandu. Onda bih ja završio prateći kretanje tvoje karijere. Zar nismo već raspravljali o tome?“

„Jesmo, ali...“

„Meni se ovde dopada. Mogla bi da tražiš prekomandu ovamo.“

„Je li to ponuda?“

Ups. Odgovorio sam. „To bi bilo dobro za tvoju karijeru. Komanda.“

„Ja ću da brinem o svojoj karijeri. I zaista ne želim štabni posao. Ja sam istražitelj. Baš kao što si ti bio. Želim da idem tamo gde ću biti korisna.“

Rekao sam: „Pa, ne mogu da te pratim naokolo kao štene, ili da gluvarim u tvom stanu dok si na zadatku. To ne bi bilo dobro za moj ego.“

„Mogao bi da potražiš posao u nekoj ovdašnjoj službi za sprovođenje zakona.“

„Radim na tome. Ovde, u Virdžiniji.“

I tako dalje. Gadno je kad muškarac ne radi, a ženina karijera je u usponu. Da stvar bude još gora, vojska voli da vas premesti na drugo

stalno radno mesto čim se udobno smestite, što dovodi u pitanje vojnu definiciju stalnog. Povrh svega, u poslednje vreme ima mnogo privremenih dužnosti – u mestima kakva su Bosna, Somalija, Južna Amerika – na koje možete otići čak i na čitavu godinu, što proširuje definiciju privremenog. Ukratko, Sintija i ja smo, kako se to danas kaže, GN – geografski neusklađeni.

Vojska je, kao što sam uvek govorio, nepogodna za ljubavne veze. Vojska nije posao, to je poziv, odanost koja istinski otežava ostale odanosti, a ponekad ih i onemogućava.

„Jesi li tu?“ – upitala je.

„Tu sam.“

„Ne možemo dalje ovako, Pole. Boli.“

„Znam.“

„Šta da radimo?“

Mislim da bi bila spremna da podnese ostavku i odrekne se velikog dela svoje penzije radi one reči na B. Onda bismo odlučili gde da živimo, našli posao i živeli srećno i zadovoljno. I zašto ne? Mi se volimo.

„Pole?“

„Da... Razmišljam.“

„Trebalo bi da si već razmislio o svemu ovome.“

„Tako je. Slušaj, mislim da treba o ovome da razgovaramo uživo. Lice u lice.“

„Jedino što radimo lice u lice je jebanje.“

„To nije jedino... pa, razgovaraćemo za večerom. U restoranu.“

„U redu. Pozvaću te kad se vratim iz Rukera. Doći ću tamo, ili ćeš ti doći ovamo.“

„U redu. Hej, šta je s tvojim razvodom?“

„Još malo pa je konačan.“

„Odlično.“ Pitao sam i za njenog odanog supruga. „Vidaš li majora Lujku?“

„Ne često. Ponekad u Oficirskom klubu. To se ne može izbeći.“

„Da li još želi da mu se vratiš?“

„Ne pokušavaj da zakomplikuješ jednostavnu situaciju.“

„Ne pokušavam. Samo se pitam hoće li ponovo pokušati da me ubije.“

„On nikada nije pokušao da te ubije, Pole.“

„Mora da sam pogrešno shvatio razloge zbog kojih je uperio napunjen pištolj u mene.“

„Možemo li da promenimo temu?“
„Naravno. Hej, je l' čitaš Danijelu Stil?“
„Ne, zašto?“
„Kupio sam njenu najnoviju knjigu. Poslaću ti je.“
„Možda bi se dopala tvojoj majci. Njoj je rođendan desetog februara. Nemoj da zaboraviš.“
„Upamtiću. Usput, dobio sam imejl kod Karla. Želi da se vidimo sutra.“
„Zašto?“
„Mislio sam da ti možda znaš.“
„Ne, ne znam“, rekla je. „Možda samo hoće da popijete piće, da popričate o starim vremenima.“
„Želi da se sastanemo kod Vijetnamskog spomenika.“
„Stvarno? Baš čudno.“
„Aha. Nije ti ništa spominjao?“
„Nije“, odgovori ona. „Zašto bi?“
„Ne znam. Ne mogu da dokučim šta smeru.“
„Zašto misliš da išta smeru? Godinama ste radili zajedno. Drag si mu.“
„Ne, nisam mu drag“, rekoh. „On me mrzi.“
„Uopšte te ne mrzi. Ali s tobom jeste teško raditi. Zapravo, teško te je i voleti.“
„Majka me voli.“
„Trebalo bi da to proveriš. Što se tiče Karla, on te poštuje, i zna koliko si sjajan. Ili mu treba savet, ili obaveštenje o nekom starom slučaju.“
„Zašto kod Zida?“
„Pa... ne znam. Saznaćeš kad se vidite.“
„Ovde je hladno. Kako je tamo?“
„Šesnaestak stepeni.“
„Ovde pada sneg.“
„Pazi kako voziš.“
„Aha.“ Oboje smo ćutali neko vreme, a ja sam mislio o našoj prošlosti. Upoznali smo se u Vrhovnoj komandi NATO-a u Briselu. Bila je verena za majora Kakoseonozvaše, tipa iz Specijalnih jedinica, smuvali smo se, on se razbesneo i izvukao na mene gorespomenuti pištolj, ja sam se sklonio, oni su se venčali i godinu dana kasnije Sintija i ja smo ponovo naleteli jedno na drugo.

Bilo je to u Oficirskom klubu u Fort Hedliju, država Kalifornija, i oboje smo bili na zadatku. Ja sam tajno vodio istragu o krađi i

preprodaji vojnog naoružanja, a ona je dovršavala slučaj silovanja. To joj je specijalnost. Seksualni prestupi. Radije bih ponovo u bitku nego da radim taj posao. Ali neko mora to da radi, a ona je dobra u tome. Što je još važnije, ona ume da razdvoji posao od privatnog života, i izgleda kao da posao na njoj ne ostavlja posledice, mada ponekad sumnjam u to.

Ali da se vratimo u Fort Hedli prošlog leta. Dok smo oboje bili tamo, kći komandanta garnizona, kapetan Ana Kembel, nađena je na strelištu, naga, udavljena i naizgled silovana. Zamolili su me da ostavim svoj slučaj preprodaje sitnog oružja, a Sintija je zamoljena da mi pomogne. Rešili smo slučaj ubistva, zatim smo pokušali da rešimo sopstveni slučaj, što se pokazalo mnogo težim. Ali ona se makar rato-siljala majora Lujke.

„Pole, kako bi bilo da ostavimo ovo na stranu dok se ne sastanemo.“

„Zvuči razumno.“ Zapravo, to je bio moj predlog. Ali zašto da to naglašavam? „Dobra ideja.“

„Oboje moramo da razmislimo o tome čega sve treba da se odrek-nemo i koliko ćemo dobiti zauzvrat.“

„Jesi li uvežbavala tu rečenicu?“

„Jesam. Ali tako je. Slušaj, ja te volim...“

„I ja tebe volim.“

„Znam. Zato sve i jeste ovoliko teško.“ Oboje smo ćutali nekoliko trenutaka, a onda je ona rekla: „Mlađa sam od tebe...“

„Ali ja sam nezreliji.“

„Zaveži, molim te. Ja volim svoj posao, svoju karijeru, svoju nezavisnost. Ali... odrekla bih se svega kad bih znala...“

„Shvatam te. To je za mene velika odgovornost.“

„Ne pritiskam te, Pole. Nisam sigurna ni da zaista želim ono što mislim da želim.“

Ja sam pametan tip, ali se uvek zbunim kad razgovaram sa ženama. Umesto da je zamolim da mi razjasni, rekao sam. „Razumem te.“

„Zaista?“

„Apsolutno.“ Nisam imao predstavu.

„Da li ti nedostajem?“

„Svakog dana“, rekao sam.

„I ti meni nedostaješ. Zaista. Jedva čekam da te ponovo vidim. Uzeću malo odsustva, obećavam.“

„Uzeću i ja malo odsustva.“

„Ti ne radiš.“

„Tako je. Ali da radim, uzeo bih odsustvo da bih bio s tobom. Ovog puta ću ja doći kod tebe. Tamo je toplije.“

„U redu. Baš lepo.“

„Voliš li čili?“

„Ne.“

„Mislio sam da voliš čili. U redu, mnogo sreće na slučaju. Pozovi me dan ranije i stižem.“

„Biću tamo oko dve nedelje. Možda tri. Obavestiću te kad se upoznam sa slučajem.“

„Važi.“

„Pozdravi mi Karla. Javi mi šta je hteo.“

„Možda želi da mi priča o tome kako su ga oteli vanzemaljci.“

Nasmejala se.

I taman kad smo se spremali da vedro završimo razgovor, ona reče: „Znaš, Pole, nisi morao da daš ostavku.“

„Ma nije valjda?“ Slučaj generalove kćeri bio je opasan od samog početka, političko, emotivno i profesionalno minsko polje, a ja sam zagazio usred njega. Bilo bi bolje da slučaj nije ni rasvetljen, jer se ispostavilo da je rešenje otkrilo mnogo šta što niko nije želeo da zna. Rekao sam Sintiji: „Pismeni prekora u mom ličnom dosijeu je način na koji vojska kaže: 'Idi u penziju, vojniče.' Pomalo uvijen način, možda, ali...“

„Mislim da si pogrešno protumačio ono što se događalo. Dobio si prekora, iznervirao si se i postupio impulsivno jer ti je ego bio povređen.“

„Ma nemoj? Pa, hvala ti što si me obavestila da sam prekinuo tri-deset godina dugu karijeru zato što imam kratak fitilj.“

„Trebalo bi da se pomiriš s tim. Reći ću ti još nešto – ako ne nađeš nešto podjednako važno i izazovno da radiš, potonućeš u depresiju...“

„Već sam u depresiji. Upravo si me učinila depresivnim. Hvala ti.“

„Izvini, ali poznajem te. Nisi ti tako iscrpljen kao što misliš da jesi. Slučaj Kembel teško ti je pao. To je u redu. Svakome se dešava. Čak i meni. To je bio najtužniji, najdepresivniji slučaj...“

„Ne želim da pričam o tome.“

„U redu. Ali ono što ti je trebalo bilo je mesec dana odsustva, a ne večiti odmor. Još si mlad...“

„Ti si mlađa.“

„Imaš još mnogo energije, imaš mnogo da daš, ali moraš da napišeš drugi čin, Pole.“

„Hvala ti. Ispitujem mogućnosti.“ Postalo je primetno hladnije u sobi i na telefonu.

„Jesi li ljut?“

„Nisam. Da si ovde, videla bi kako se smešim. Smešim se.“

„Pa, da te ne volim, ne bih ti sve ovo rekla.“

„I dalje se smešim.“

„Vidimo se za dve-tri nedelje.“ Dodala je: „Čuvaj se.“

„I ti.“

Tišina, zatim: „Laku noć.“

„Zdravo.“

Oboje smo spustili slušalice. Ustao sam, otišao do šanka i napravio sebi piće. Viski, malo sode, led.

Sedeo sam u radnoj sobi, s nogama na stolu, i gledao sneg napo-
lju. Viski je prijatno mirisao.

I tako, eto mene s romanom Danijele Stil na pisaćem stolu, odje-
cima neprijatnog telefonskog razgovora u ušima i zlokobnom poru-
kom od Karla Helmana na ekranu kompjutera.

Ponekad su naizgled nepovezane sitnice zapravo deo većeg plana. Ne vašeg plana, ne brinite, nego tuđeg. Trebalo je da poverujem da Karl i Sintija nisu razgovarali o meni, ali gospođa Brener nije odga-
jila idiota.

Trebalo bi da pobesnim kad ljudi potcene moju inteligenciju, mada zapravo glumim izvestan mačo idiotizam koji podstiče ljude da potcene moju blistavost. Mnoge sam na taj način strpao u zatvor.

Ponovo sam pogledao poruku. 16.00, *sutra*, *Zid*. Nema čak ni „molim te“. Pukovnik Karl Gustav Helman ume da bude pomalo nadmen. On je rođeni Namac, kao što mu ime nagoveštava, dok je Pol Zavijer Brener tipični irski momak iz južnog Bostona, šarmantno neodgovoran i uveseljujuće domišljat. Her Helman je potpuno različit. Pa ipak smo se na neki čudan način dobro slagali. On je bio dobar starešina, strog ali pravedan, i visoko motivisan. Ja samo nikad nisam vero-
vaoo njegovim motivima.

Elem, uspravio sam se i otkucao odgovor Karlu. Vidimo se tada i tamo. Poruku sam potpisao sa *Pol Brener, IC*, što nije značilo „istraži-
telj centra“, nego, kao što smo Karl i ja dobro znali, „izbljuvani civil“.

